

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/146/2018
Identifikačné číslo spisu: 4017200950
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4017200950.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: K. W.Q.F. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, XXX XX Q., právne zastúpený advokátskou kanceláriou SLAVIKATTORNEYS, s. r. o., so sídlom Mlynarovičova 13, 851 03 Bratislava, IČO: 50 807 471, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 49490-2/2017-BA zo dňa 13. septembra 2017, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/142/2017-66 zo dňa 16. júla 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/142/2017-66 zo dňa 16.07.2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 23Sa/142/2017-66 z 16.07.2018 zrušil rozhodnutie žalovanej č. 49490-2/2017-BA zo dňa 13.09.2017 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu pobočky Levice č. 700-1310972617-GC04/17 zo dňa 06.07.2017 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“).

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zmenila výrok prvostupňového rozhodnutia tak, že vypustila text „...§ 152a zákona v znení neskorších predpisov...“ a v ostatnom prvostupňové rozhodnutie potvrdila. Prvostupňovým rozhodnutím pobočka Levice predpísala žalobcovi podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) poistné na nemocenské poistenie v sume 156,88 eur, poistné na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie v sume 5.777,04 eur, poistné na invalidné poistenie v sume 78,24 eur a poistné do rezervného fondu solidarity v sume 1.767,86 eur, spolu v sume 7.780,02 eur, za obdobie september 2006, október 2006, november 2006, december 2006, január 2007, február 2007, marec 2007, apríl 2007, máj 2007, jún 2007, júl 2007, august 2007, september 2007, október 2007, november 2007, december 2007, január 2008, február 2008, marec 2008, apríl 2008, máj 2008, jún 2008.

3. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že v prejednávanej veci bolo potrebné posúdiť, či

žalobca mal status SZČO aj v období po 31.08.2006. Úlohou správnych orgánov bolo vyriešenie tejto právnej otázky týkajúcej sa výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., teda či žalobca vykonávala v čase od 01.09.2006 činnosť SZČO. Podľa názoru krajského súdu riešeni tejto otázky správne orgány však nevenovali dostatočne dôslednú pozornosť a žalovaná ako odvolací orgán aj napriek skutočnostiam, ktoré žalobca v odvolaní namietal, nezaoberal sa podstatnou námietkou, a to, že žalobca dňa 27.09.2006 podal odhlášku do sociálnej poisťovne, že prestal vykonávať činnosť ako SZČO k 31.08.2006. Podľa názoru krajského súdu zo zisteného skutkového stavu nebolo možné vyvodit' správny právny záver, ktorý ani správne orgány a ani žalovaná vo svojom rozhodnutí nemohla odôvodniť, pretože táto základná otázka v danom konaní nebola zodpovedaná. Pokiaľ by sa správne orgány zaoberali existenciou žalobcu ako SZČO a posudzovali jeho príjem po roku 2006 na základe akého výkonu práce tento príjem dosiahol, bolo by možné posúdiť správne aj otázku výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z..

4. Krajský súd ďalej uviedol, že z administratívneho spisu vyplýva, že žalobcovi bola vydaná licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v odbore psychiatria rozhodnutím zo dňa 28.03.2006 č. L1A/NR/1041/06 Slovenskou lekárskou komorou na základe žiadosti žalobcu z 03.08.2006. Z administratívneho spisu mal krajský súd za preukázané, že žalobca sa odhlásil dňa 27.09.2006 Odhláškou, registračným listom fyzickej osoby z povinného poistenia SZČO k 31.08.2006, pretože na základe rozhodnutia Nitrianskeho samosprávneho kraja č. NI2006/105001, ktoré nadobudlo právoplatnosť 31.08.2006, bolo žalobcovi zrušené povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení v odbore psychiatria dňom 31.08.2006.

5. Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej, ktoré je predmetom prieskumu v tomto konaní je vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Námietka žalobcu, že po období 31.08.2006 nevykonával činnosť SZČO, teda nespadá ako poistenec pod režim poistenia podľa § 21 ods. 1 v spojení s ustanovením § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, je dôvodná, a preto súd predmetné rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. V ďalšom konaní uložil krajský súd povinnosť žalovanej a I. stupňovému správne mu orgánu zaoberať sa aj právnou otázkou, či by žalobca mohla vykonávať SZČO len na základe licencie L1A vydanéj lekárskou komorou, keďže rozhodnutím Nitrianskeho samosprávneho kraja mu bolo povolenie poskytovať zdravotnícku starostlivosť dňom 31.08.2006 zrušené.

6. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalovaná (sťažovateľka) z dôvodu, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Sťažovateľka sa nestotožnila s názorom krajského súdu, že v prejednávanej veci bolo potrebné posúdiť, či mal žalobca status SZČO aj po 31.08.2006 a správne orgány mali vyriešiť právnu otázku týkajúcu sa výkladu § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení, teda či žalobca vykonávala v čase od 01.09.2006 činnosť SZČO. Nesúhlasila ani s tým, že správne orgány mali posudzovať príjem žalobcu v roku 2006, na základe akého výkonu práce tento príjem dosiahol. Ďalej namietala, že zo záverov krajského súdu je zrejmé, že licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A), ktorej bol žalobca držiteľom, krajský súd nepokladá za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu. Sťažovateľka uvedené právne posúdenie považovala za nesprávne a uviedla, že predmetom tohto súdneho konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej vo veci predpísania poistného za obdobie september 2006 až jún 2008 v celkovej sume 7.780,02 eur, a preto bolo podľa názoru sťažovateľky povinnosťou krajského súdu preskúmať, či žalovaná rozhodla o predpísaní poistného v súlade s hmotnoprávnymi a procesnoprávnymi predpismi. Poukázala na to, že správny súd je v rámci súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy viazaný predmetom správneho rozhodnutia.

7. Sťažovateľka zastáva názor, že otázka právneho posúdenia žalobcu ako SZČO na účely sociálneho poistenia po podaní odhlášky dňa 31.08.2006 bola posúdená a zodpovedaná v samostatnom konaní, ktoré predchádzalo konaniu vo veci predpísania poistného. Sociálna poisťovňa, pobočka Levice rozhodnutím č. 29490-1/2016-LV z 25.10.2016 rozhodla, že žalobcovi ako SZČO nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31.08.2006 a rozhodnutím č. 29491-1/2016-

LV z 25.10.2016, že žalobcovi ako SZČO zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30.06.2008. Obe tieto rozhodnutia nadobudli právoplatnosť 05.12.2016, čím bol konečným spôsobom upravený status žalobcu na účely sociálneho poistenia, a preto už nemohol byť v následnom konaní opätovne posudzovaný. V tejto súvislosti poukázala na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 9Sžso/1/2015 a 9Sžso/23/2013. Sťažovateľka vo zvyšnej časti kasačnej sťažnosti zopakovala svoju argumentáciu, prečo žalobca spĺňala podmienky pre zachovanie statusu SZČO aj po podaní odhlášky. Žiadala rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

8. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadril žalobca. K námietke sťažovateľky, týkajúcej sa právoplatných rozhodnutí o nezaníku poistenia dňa 31.08.2006 a o zániku poistenia dňa 30.06.2008 žalobca uviedol, že sa vzťahujú na osobu K. W. K. bez ďalšej špecifikácie, čo podľa názoru žalobcu nespĺňa podmienku určitého a nepochybného označenia osoby. Považuje preto uvedené rozhodnutia, na ktoré poukazuje sťažovateľka za právne neuskutočniteľné a nevykonateľné. Ďalej namietal, že Sociálna poisťovňa rozhodla iba o zániku povinného poistenia, pričom je však potrebné určiť aj okamih vzniku povinného poistenia a opätovne uviedol, že žalobca nemal postavenie SZČO, a preto mu povinné poistenie ani nemohlo vzniknúť. Podmienky vzniku povinného poistenia je žalovaná povinná skúmať každý rok osobitne a každý rok musí posúdiť, či vznikla povinnosť byť nemocensky a dôchodkovo poistený, či medzičasom nezanikla a výšku poistného. V danej veci podľa žalobcu poukaz na uvedené rozhodnutia o nezaníku a zániku poistenia neobstoja z dôvodu ich právnej a faktickej neuskutočniteľnosti a pre nedostatok právneho podkladu. Rovnako aj z dôvodu, že týmito rozhodnutiami bolo rozhodnuté iba o 1 z celkovo 3 podmienok (t. j. otázka vzniku povinnosti, zániku povinnosti a výšky poistného), ktoré musí žalovaná skúmať pre účely poistného každý rok. Bez úplného rozhodnutia, resp. posúdenia všetkých 3 podmienok je čiastkové rozhodnutie podľa žalobcu úplne bez významu. Vo zvyšnej časti vyjadrenia žalobca uviedol argumentáciu, prečo podľa neho licencia L1A nie je oprávneným na výkon činnosti predpokladanom v § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení a poukázal na rozhodnutie Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 1Vs/1/2019. Žiadal kasačnú sťažnosť žalovanej ako nedôvodnú zamietnuť.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok - SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

10. Predmetom konania je preskúmanie rozhodnutia žalovanej, ktorým čiastočne pozmenila rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne o predpísaní poistného.

11. Z administratívneho spisu žalovanej mal kasačný súd za preukázané, že Sociálna poisťovňa pobočka Levice, rozhodnutím č. 29490-1/2016-LV z 25.10.2016 rozhodla, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činné osobe nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31.08.2006 (ďalej len „rozhodnutie o nezaníku poistenia“). Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 05.12.2016. Rozhodnutím č. 29491-1/2016-LV z 25.10.2016 Sociálna poisťovňa pobočka Levice, rozhodla, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činné osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30.06.2008 (ďalej len „rozhodnutie o zániku poistenia“). Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 05.12.2016.

12. Podľa § 172 ods. 5 zákona o sociálnom poistení predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále, a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

13. Podľa § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení Sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poistného v úhrne je nižšia ako 3,32 eura, Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

14. Z uvedenej právnej úpravy je zrejmé, že Sociálna poisťovňa rozhoduje o vzniku, prerušení, zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch a o predpísaní poistného v dvoch samostatných konaniach. V prípade žalobcu o zániku povinného dôchodkového poistenia a povinného nemocenského poistenia rozhodla Sociálna poisťovňa, pobočka Levice vyššie uvedenými rozhodnutiami o nezániku poistenia a zániku poistenia, ktoré nadobudli právoplatnosť. Otázka zániku povinného dôchodkového poistenia a povinného nemocenského poistenia žalobcu preto bola uvedenými rozhodnutiami právoplatne vyriešená. Žalobca v zákonnej lehote odvolanie proti rozhodnutiu o nezániku poistenia ani proti rozhodnutiu o zániku poistenia žalovanej nepodal, čím sa sám pripravil o možnosť preskúmať a zrušiť uvedené rozhodnutia.

15. Krajský súd sa v rozsudku nevysporiadal s námietkou žalovanej, ohľadom nemožnosti preskúmať zánik povinného poistenia žalobcu vzhľadom na existujúce právoplatné rozhodnutia, ktorým bola táto otázka vyriešená. Žalobca žiadal v žalobe preskúmanie a zrušenie rozhodnutia o poistnom. Argumenty, ktoré uviedol však smerujú proti rozhodnutiu o zániku poistenia, ktoré v tomto konaní preskúmať nemožno, keďže nadobudlo právoplatnosť a žalobca v zákonnej lehote odvolanie ani žalobu o preskúmanie rozhodnutia žalovanej o zániku poistenia, nepodal.

16. Krajský súd svoje rozhodnutie založil na nesprávnom právnom posúdení veci, ak napriek existencii právoplatného rozhodnutia o otázke zániku poistenia žalobcu dospel k záveru, že žalovaná ako aj prvostupňový správny orgán nevenovali dostatočnú pozornosť riešeniu otázky statusu SZČO žalobcu v období po 31.08.2006. Ako bolo uvedené vyššie, otázka zániku povinného poistenia bola právoplatne vyriešená v predchádzajúcom správnom konaní, v rámci ktorého správny orgán musel posúdiť aj existenciu statusu SZČO žalobcu po 31.08.2006. Na právoplatné rozhodnutie o zániku povinného poistenia bol krajský súd povinný pri preskúmaní rozhodnutia o predpísaní poistného prihliadnuť. V danom prípade krajský súd rozhodoval nad rámec rozsahu predmetu konania vymedzeného preskúmaným správnym rozhodnutím.

17. Žalovaná v danom prípade správne poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Sžso/1/2015 a 9Sžso/23/2013, v ktorých najvyšší súd uviedol, že predmetom sporu nemôže byť otázka zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia, pokiaľ táto bola už právoplatne vyriešená iným rozhodnutím Sociálnej poisťovne. Kasačný súd sa v tomto prípade nemá dôvod od tohto názoru odkloniť.

18. K rozhodnutiu Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Vs/1/2019, na ktoré poukazoval žalobca, kasačný súd uvádza, že v danom prípade bolo predmetom súdneho prieskumu rozhodnutie o zániku poistenia, nie rozhodnutie o predpísaní poistného, ako tomu je v prejednávanom prípade.

19. Vzhľadom na uvedené dôvody považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za dôvodnú a rozhodol podľa § 462 ods. 1 SSP tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

20. V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd aj o náhrade trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

21. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.